

Иван В. ЛАЛИЋ

Треба ли, и може ли заправо песник да успешно објашњава или интерпретира своју поетику? Мислим да је ово питање, теоријски, оправдано – премда га пракса привидно разрешава позитивно, безбројним примерима. Бирам их насумице: Дучић, Верлеп, Ален Боске... Дучићева песма *Моја поезија* (у каснијим издањима само *Поезија*), међутим, више је један у сонет сажети песнички програм, него поетика. Верленова песма *Art poétique* ипак је само једна љупка песничка игра прерушена у практичне савете сабраћи, али ни дубином, ни домашајем, чак нити песниковом намером заправо није ни поетика, ни програм. А Боске је песник који је практички читаво своје певање обликовао као једну раскошну расправу о певању – и тако изнео на површину оно што је имплицитно свакој поезији: њено спонтано изрицање аутопоетике. Знатно су ређи песници као Рилке, који одбија да тумачи своје *Девинске елеције* као текст који га »бескрајно превазилази«, или Клодел који каже да је поезија најпросто једна »безразложна милост«.

Ипак, суочен са љубазним позивом редакције бирам две своје песме које на неки начин хоће (што не значи да и могу) да кажу нешто о поетици њиховог аутора. Прва такву амбицију истиче већ у наслову: *Белешка о поезици*. Мислим да овде тежиште треба ставити на реч »белешка«, јер је и амбиција скромна: извесна метафоризација неких практичних песничких (или, тачније, песмотворачких) искустава. Основно саопштење песме може да се сажме у њен први стих и последњу строфу – али ја сам у пракси против оног сажимања, које може да угрози пуноћу или потпуност саопштења.

Друга песма, *Имаго игнота*, има другачије амбиције и тек ми се накнадно учинило да би она могла евентуално да функционише и као илустрација једне поетике. Можда дубље у складу са поменутиим ставовима Рилкеа или Клодела... *Imago ignota* значи, дословно, непозната слика. У модерној симбологiji она може да представља појам херметичности (у поезији или ликовним уметностима); та херметичност има исходште у трагању за извесним »хармоничним целинама« које фасцинирају управо својом удаљеношћу, или недохватом. Дубински слој те фасцинације садржи наслућивање »потоње тајне« (оне космоса, стварања, природе постојања...) Зацело негде у том простору обликована је и једна дефиниција поезије, коју нам нуди Готфрид Бен: »Писање поезије јесте уздизање ствари до у језик непојмљивог«.

Али »непозната слика« може да се односи и на смрт, као и на ону танану нит што смрт повезује са животом. Нит коју сам покушао да провучем и кроз ову песму. Латински цитат, који изриче да ће крај и крај свага бити укидање греха, преузео сам од Оригена. Последња два стиха певају усхићење поразом покушаја самотумачења, које не може да буде и тумачење света. И можда су испевани и у славу оне безразложне милости, о којој говори Клодел.

БЕЛЕШКА О ПОЕТИЦИ

Сачувати неизговорено, као срж.
Учити од јабуке: земља, креч и киша
Раде само за плод, и налазе израз
У тој несавршеној, али зрелој лопти
Што се не сабира са крушком.
Увежбати уметност одрицања.
Утабати траг.

Стати пред огледало, без страха
Од повратке слике: она узвраћа израз,
И то несавршен, неког упорног напора
Да се апстракција одене у месо,
У добар проводник бола.

Ипак, без устежања
Хлебу рећи хлеб, вину рећи вино
А вољеној жени: волим те.

IMAGO IGNOTA

То што видим сан је геометрије:
Расуло, пораз праве прте,
Тошћење решетке око огњишта.

Права је слика увек она друга,
Тек наслеђена у свом привиду;
(Рестауратор који под првим слојем боје
Открива ранији рад, старију руку
Правог Мајстора, обавља ваљан посао.)

То што видим могу да мењам
За злато у очима јастреба
Или за шум океана, влажно наталожен
У шкољци;

 не за јастреба,
Не за пегаву глеђосану шкољку.

Та натегнута нит
Прска само у времену, међу утварама
Опиљивим;

само у времену
Траје кавга. *Omnium regum finis*
Erit vitiorum abolitio. Али
Шта да кажем овој кости?

То што видим не могу да опишем;
Ја сам његов опис.